

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

ELDE TÜRK İŞİ

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iv
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. MODEL BELİRLEME	3
1.1. Türk İşi	3
1.1.1. Tanımı	3
1.2. Türk İşinin Özellikleri	4
1.2.1. Kumaş ve İplik Özelliği	4
1.2.2. Desen Özelliği	4
1.2.3. Renk Özelliği.....	5
1.3. Desen İçin Faydalanılan Kaynaklar	5
1.4. Uygulandığı Yerler.....	5
UYGULAMA FAALİYETİ.....	7
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	11
2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME.....	11
2.1. Türk İşinde Kullanılan Kumaşlar ve Özellikleri	11
2.1.1. Çeşitli Ketenler.....	11
2.1.2. Yerli Dokumalar.....	11
2.1.3. Saten	12
2.1.4. Kadife	12
2.1.5. Ödemiş İpeği	12
2.1.6. Tafta	13
2.1.7. Yün Tela.....	13
2.2. Türk İşinde Kullanılan İplik Çeşitleri ve Özellikleri.....	13
2.3. Türk İşinde Kullanılan Yardımcı Malzeme Çeşitleri ve Özellikleri	14
2.3.1. Pul.....	14
2.3.2. Boncuk.....	14
UYGULAMA FAALİYETİ.....	16
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	18
3. KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMA	18
3.1. Ölçü Oran	18
3.2. Deseni Kumaşa Geçirmede Kullanılan Araç Gereçler	18
Desen,.....	18
3.3. Türk İşi Tekniğinde Kullanılan Desen Geçirme Teknikleri.....	19
3.3.1. Çizerek Desen Geçirme.....	19
3.3.2. Kopya Kâğıdı İle Desen Geçirme.....	19
3.4. Türk İşi Tekniğinde Kumaşı Germe.....	19
3.4.1. Kumaşı Germenin Önemi.....	19
3.4.2. Kullanılan Germe Araç ve Gereçleri.....	19
3.4.3. Kumaşı Germe Yöntemleri.....	19
UYGULAMA FAALİYETİ.....	20
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	22
4. TÜRK İŞİ TEKNIĞINI UYGULAMA.....	22
4.1. Türk İşi İğneleri.....	22
4.1.1. Pesent	22
UYGULAMA FAALİYETİ-1	23

UYGULAMA FAALİYETİ-2	27
UYGULAMA FAALİYETİ-3	30
UYGULAMA FAALİYETİ-4	31
UYGULAMA FAALİYETİ-5	32
UYGULAMA FAALİYETİ-6	34
UYGULAMA FAALİYETİ-7	36
UYGULAMA FAALİYETİ-8	38
UYGULAMA FAALİYETİ-9	42
UYGULAMA FAALİYETİ-10	46
UYGULAMA FAALİYETİ-11	50
ÖĞRENME FAALİYETİ-5	54
5. AJURLAR.....	54
5.1. Ajurların Tanımı.....	54
5.2. Ajurlarda Kullanılan Araç ve Gereçler.....	54
5.3. Diğer Nakışlardan Ayrılan Özellikleri	54
5.3.1.Kumaş Özelliği.....	54
5.3.2. İplik Özelliği.....	55
5.3.3. Desen Özelliği	55
5.3.4. Deseni Kumaşa Geçirme Yöntemleri	55
5.4. Uygulandığı Yerler.....	55
5.5. Ajur Yaparken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	56
5.6. Ajur Teknikleri	56
5.6.1. Çekme Ajur	56
5.6.2. Kesme Ajur.....	56
UYGULAMA FAALİYETİ-1	58
UYGULAMA FAALİYETİ-2.....	60
UYGULAMA FAALİYETİ-3.....	62
ÖĞRENME FAALİYETİ-6.....	65
6. TÜRK İŞİ TEKNİĞİNDE KULLANILAN YARDIMCI İĞNE TEKNİKLERİ.....	65
6.1. Tel Kırma	65
6.2. Pul Dikme.....	66
UYGULAMA FAALİYETİ-1	67
ÖĞRENME FAALİYETİ-7	69
7. TÜRK İŞİ TEKNİĞİNDE KULLANILAN KENAR TEMİZLEME TEKNİKLERİ	69
7.1. Kenar Temizlemenin Önemi	69
7.1.2. Kenar Temizleme Tekniğini Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar	69
7.2. Kenar Temizleme Çeşitleri.....	70
UYGULAMA FAALİYETİ.....	71
ÖĞRENME FAALİYETİ-8	73
8. NAKIŞTA ÜTÜ YAPMA.....	73
8.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme	73
8.1.1. Ütülemenin Önemi	73
8.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç ve Gereçler	73
8.1.3. Ürün Özelliğine Göre Ütü Yapmak.....	73
8.1.4. Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	73
8.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi	74
UYGULAMA FAALİYETİ.....	75

ÖĞRENME FAALİYETİ-9	77
9. KALİTE KONTROL	77
9.1. Tekniğe Uygunluk.....	77
9.2. Alt İplik Temizleme	77
9.3. Üst İplik Temizleme	77
9.4. Leke Çeşitleri	77
9.5. Leke Temizleme Yöntemleri.....	78
9.5.1. Leke Temizlemede Kullanılan Araç Ve Gereçler	78
MODÜL DEĞERLENDİRME	81
CEVAP ANAHTARLARI.....	84
KAYNAKÇA	85

AÇIKLAMALAR

KOD	215ESB301
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/ MESLEK	Türk Nakışı
MODÜLÜN ADI	Elde Türk İşi
MODÜLÜN TANIMI	Model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, kumaşı işlemeye hazırlama, Türk işi tekniğini uygulama, Ajur yapma, Türk işi tekniğinde kullanılan yardımcı iğne teknikleri, ütü yapma, kalite kontrol konularını içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Elde Türk işi yapmak.
MODÜLÜN AMACI	Genel amaç: Uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun Türk İşi tekniğini yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Ürüne ve renge uygun model belirleyebileceksiniz.2. Ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz.3. Tekniğe ve ölçüye uygun kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz.4. Tekniğe uygun olarak Türk İşi tekniğini uygulayabileceksiniz.5. Tekniğe uygun olarak Ajur yapabileceksiniz.6. Tekniğe uygun olarak yardımcı iğne tekniklerini uygulayabileceksiniz.7. Tekniğe uygun olarak kenar temizliği yapabileceksiniz.8. Tekniğe uygun olarak ütü yapabileceksiniz.9. Tekniğe uygun olarak kalite kontrol yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Temiz ve aydınlık atölye Yapılmış örnekler, dergiler kitaplar, çeşitli iplikler, tığ çeşitleri, desen kitapları, makas, işleme kumaşı, kasnak, kasnak bezi, çalışma kasnağı çizim malzemeleri, hazırlanmış kompozisyon, ütü, ütü bezi, küvet, ütü masası, leke çıkarıcılar, kola çeşitleri.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan faaliyetten sonra değerlendirme kriterleri gibi verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen size modül sonunda ölçme aracı uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Türk işi,. kadının duygu ve düşüncelerini yansıtan çevresinde gördüğü güzellikleri, yaşadıklarını, söz ile ifade edemediklerini kumaş üzerine iğne ile karşısındakine sunan derdini anlatmasını sağlayan işleme tekniğidir. İşlemeler arasında önemli bir yere sahiptir.

Türk işi tekniği, adınında ifade ettiği gibi Türklere ait, yüzyıllara dayanan bir geçmiş olan işleme tekniğidir. Çeşitli yüzeyler üzerine uygulanan Türk İşi, insanların boş zamanlarını değerlendirme hoş ve estetik kullanılan ürünleri süslemek ile başlamış ve Osmanlı saraylarında en güzel ürünler ve teknikler ortaya çıkarılarak zirveye ulaşmıştır. Türkiye ve Avrupa'da ki müzeler de pek çok sanat değeri olan Türk işi işleme örneklerini görmek mümkündür.

Türk işi, geçmişten günümüze kadar değerlerini koruyarak gelmiştir. Teknolojinin gelişmesi ile el işlemleri bir süre durağan bir hale gelse de yaşamaya devam etmektedir.

Bu modül ile uygun çalışma ortamı sağlanarak elde Türk İşi tekniği ile ilgili model belirleme, uygun malzeme seçme, kumaşı işlemeye hazırlama, Türk İşi tekniğini uygulayabilme, Ajur tekniğini uygulama, yardımcı iğne tekniklerini uygulama, tekniğe uygun olarak kenar temizleme yapabilme Türk İşi tekniğine uygun ütü yapma, kalite kontrol bilgi ve becerilerini içermektedir.

Bu modül size elde Türk işi tekniğinin uygulama becerisi kazandıracaktır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve beceriler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak elde Türk İşi tekniğın de ürüne ve renge uygun model belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

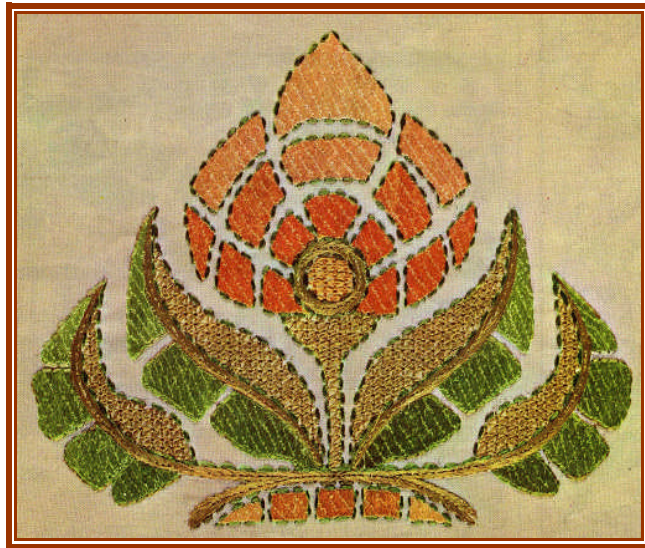
- Çevrenizdeki müzelerden ve çeyiz sandıklarından Türk İşi örneklerini araştırınız
- İşleme örneklerinden sınıfa getiriniz ve inceleyiniz.
- Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri rapor haline getirerek sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. MODEL BELİRLEME

1.1. Türk İşi

1.1.1. Tanımı

Türk işlemlerinden olan Türk işi; deseni, kumaşa çizilerek geçirilen, kendine özgü çeşitli iğne tekniklerinden oluşan milli bir işlemdir.

Resim1.1:Türk İşi

1.1.2. Desen Çizmede Kullanılan Araç ve Gereçler

- Desen kaynakları (dergiler, kitaplar, kartlar, müzeler, bu konuda yapılmış koleksiyonlar, eski işlemler)
- Parşömen kâğıdı
- Kalem
- Kalem açacağı
- Beyaz karton
- Cetvel
- Silgi

1.2. Türk İşinin Özellikleri

1.2.1. Kumaş ve İplik Özelliği

Türk işi tekniği elde uygulanırken, ipliği sayılabilen ve sayılamayan her türlü kumaş üzerine uygulanabilir. İşlemlerde kumaş ve ürün özelliğine göre iplik seçimi yapılır. Genellikle ipek, muline, renkli koton iplikler kullanılır. Türk işinde sim ve sırmaya oldukça fazla yer verilmektedir.

1.2.2. Desen Özelliği

Desen için genellikle, doğadan faydalanılmıştır. İşlemlerde bitkisel bezemelerin yanı sıra geometrik, figürlü, nesneli, mimari ve yazılı bezemelerde kullanılmıştır.

Bitkisel bezemelerde; çiçek, yaprak, ağaç ve meyve objeleri kullanılır. Desenlerde, selvi, çam, çınar, söğüt ağaçlarının önemi büyüktür. Tek tek veya üçlü gruplar şeklinde yerleştirilir.

Meyvelerde nar, üzüm, armut işlemlere konu olmuştur. Çiçeklerde gül, lale, karanfil, narçiçeği, yasemen motifleri görülmektedir. “C” ve “S” kıvrımlı dallar göze çarpmaktadır.

Geometrik bezemelerde; baklava, kare, eşkenar üçgen, çizgi gibi şekiller görülür.

Mimari olanlar ise; çadır şadırvan, köşk, saray, kuyu, çıkırık gibi objelerde görülmektedir..

Nesneli desenlerde fiyonk, hançer, saksı, vazo, şamdan gibi objeler kullanılmıştır. Türk işi tekniğinde yazılı bezemeler de görülmektedir.

Türk işi motiflerinde, çizgilerin ince, zarif ve kıvrak olması, çiçek ve yaprakların etrafının bir kavisle çevrilmesi, yaprakların içine küçük çiçek motiflerinin yerleştirilmesi ayrıntıdan kaçınılması esas hatların kuvvetli olması Türk iş tekniğinin en büyük desen özelliğidir.

Şekil 1.1:Türk İşi Deseni

1.2.3. Renk Özelliği

Türk işi tekniğinde desen kadar renkte çok önemlidir. Eski işlemlerde, renklerden işleminin hangi yüzyılda yapıldığı tespit edilebilmektedir.

Lal(kırmızı), gök mavisi, kiremit rengi, pembe, zeytin yeşili, filiz yeşili, beyaz, yağ yeşili, camgöbeği, kahverengi gibi renkler tercih edilmektedir

İşlemlerde, genellikle pastel renkler kullanılmaktadır. Birbirine yakışan renkler yan yana getirilerek, koyu renkler motiflerin etrafını çevirerek desenler işlenmektedir.

Sim ve sırma bu işlemlerde çok miktarda kullanılmıştır.

1.3. Desen İçin Faydalanılan Kaynaklar

- Eski işlemler,
- Müzeler,
- Kartlar,
- Koleksiyonlar,
- Mimariden,
- Doğadan,
- Desen kitaplarından,

1.4. Uygulandığı Yerler

- Çeşitli örtüler,
- Giyim süslemeleri,

- Şase,
- Bohça,
- Yatak örtüleri,
- Yastıklar,
- Abajur,
- Kitap ve albüm kapağı,
- Giyim aksesuarları,
- Fular,
- Gazetelik,
- Kutu,
- Seccade,
- Çanta,
- Kese,
- Pano, vb. gibi.

Resim 1.2:Resim Çerçevesi ve kutu

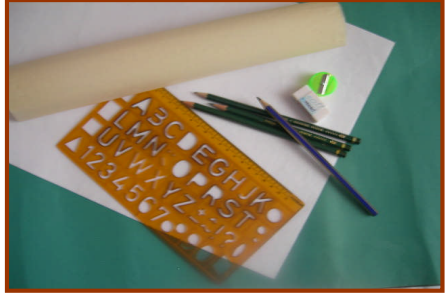

Resim 1.4:Kese

Resim 1.3:Şase ve bohça

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Desen araştırması yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Eski işlemlerden ve müzelerden araştırma yapınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Desen hazırlamada kullanılan araç gereçleri seçiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırmacı olunuz. <p>Resim.1.5.</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Desen tespit ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Detaylara özen gösteriniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kompozisyon hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ürün ölçülerine göre hazırlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni çiziniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni net çiziniz. <p>Şekil 1.2</p>

➤ Deseni renklendiriniz.

Şekil 1.3

➤ Kullanacağınız renkleri uygulayınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

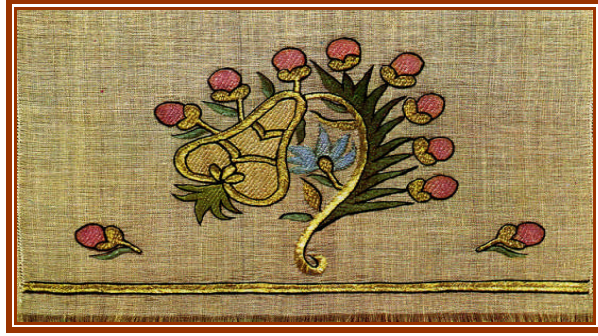
KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden, elde Türk işi tekniğine uygun model belirleme ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

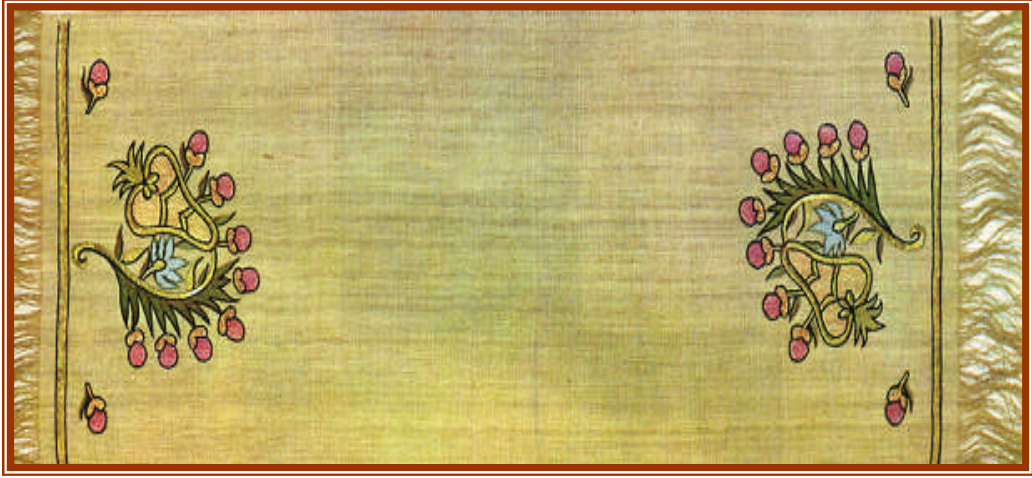
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Desen araştırması yaptınız mı?		
2. Desen hazırlamada kullanılan araç gereçleri seçtiniz mi?		
3. Desen tespit ettiniz mi?		
4. Kompozisyon hazırladınız mı?		
5. Deseni çizdiniz mi?		
6. Deseni renklendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda “hayır” şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı “evet” ise diğer faaliyete geçiniz.

Resim 1.6:Türk işi motifi

Resim 1.7:Türk işi örtü

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, ürüne uygun malzeme ihtiyacını belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk işi tekniği ile yapılmış ürünleri inceleyerek kullanılan malzemeleri tespit ediniz.
- Çevrenizde üretilen veya satılan malzemeleri araştırınız.
- Bu bilgileri ve örnekleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

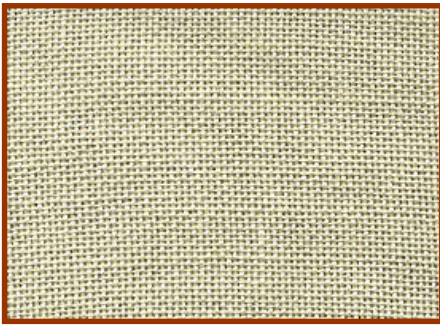
2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME

2.1. Türk İşinde Kullanılan Kumaşlar ve Özellikleri

2.1.1. Çeşitli Ketenler

Sık ve seyrek dokunuşlu olarak üretilmektedir. Çeşitleri piyasada mevcuttur. Alpaka, Bursa keteni gibi (Resim 2.1-2.2).

Oda takımı, masa örtüsü, yatak örtüsü, yastık, pano, gazetelik vb yapımında kullanılır.

Resim.2.1.1

Resim 2.1.1

2.1.2. Yerli Dokumalar

El tezgâhların da genellikle pamuk ve keten ipliğinden yapılan sık dokunuşlu dokumalardır. Yörelere göre çeşitleri bulunmaktadır. Buldan dokuması, Ayancık keteni, Rize bezi, Şile bezi gibi (Resim 2.3).

Çeşitli örtülerde, buluz. yelek gibi giysilerde, peçetelerde vb yapımında kullanılır.

Resim.2.1.2

2.1.3. Saten

İpek iplikle dokunan, sık dokunuşlu parlak bir kumaştır. Çeşitli renkleri bulunmaktadır.

Yatak örtüsü, yorgan, pano, yastık, oda takımlarında vb.nin yapımında kullanılır

Resim 2.1.4 Kadife

2.1.4. Kadife

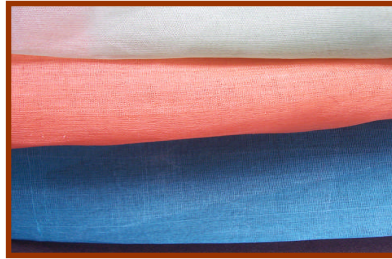
Keten ve ipekten dokunan çeşitli renkte sık dokunuşlu bir kumaştır. Üzeri çizilip sayılamadığı için çok fazla tercih edilmemektedir (Resim 2.4).

Yatak örtüsü, yorgan, yastık, kutu vb. yapımında kullanılır.

2.1.5. Ödemiş İpeği

İpek iplikle el ve makinede dokunan ince parlak bir kumaştır (Resim 2.5).

Oda takımı, yatak örtüsü, pano, kese, abajur vb. ürünlerin yapımında kullanılır

Resim 2.1.5

2.1.6. Tafta

İpek iplikle dokunan sık dokunuşlu parlak çeşitli renkleri bulunan kumaş türüdür (Resim 2.6).

Yatak örtüsü, yastıklar, giyim v.b. ürünler yapılır.

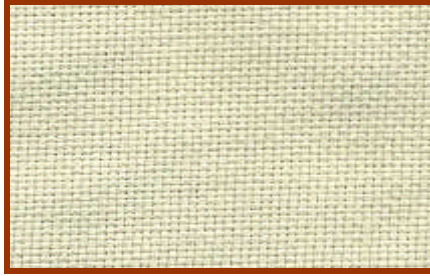

Resim 2.1.6

2.1.7. Yün Tela

Yün iplikle dokunan biraz kalın bir dokumadır (Resim 2.3).

Oda takımı, yatak örtüsü, çanta, yelek, kutu, gazetelik gibi ürünlerde kullanılır

Resim 2.1.7

2.2. Türk İşinde Kullanılan İplik Çeşitleri ve Özellikleri

- **Çamaşır ipeği:** İpekten yapılan az bükümlü, yumuşak bir iplik türüdür. Çileler halinde çeşitli renkleri bulunmaktadır.
- **Muline:** Çileler halinde az bükümlü yumuşak pamuklu bir iplik türüdür. Çeşitli renkleri bulunmaktadır.
- **Koton:** Pamuklu iki kat ipliğin bükülmesinden meydana gelmiştir. Piyasada kuka ve çile halinde bulunmaktadır.
- **Floş:** Suni ipekten üretilmiştir. Az bükümlü yumuşak, parlaktır. Çeşitli renkte ve çileler halindedir.
- **Yün:** Yünden üretilen ipliklerdir. Çeşitli kalınlıkta ve renkte çile halinde satılmaktadır.
- **Sim:** Pamuk iplikleri üzerine çok ince altın, gümüş ve madensel tellerin sarılması ile elde edilir. Sentetik olup çeşitli renkleri olan işlemlerde kullanılan iplik çeşididir.
- **Sırma:** Altın, gümüş ve madensel tellerin ince teller haline getirilmesidir.

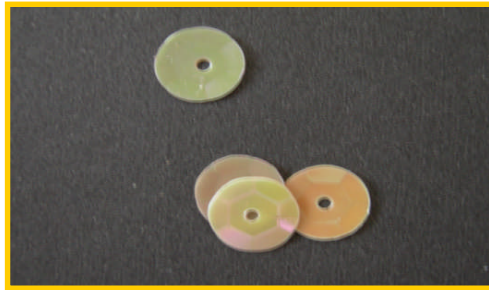
Resim 2.8:Çeşitli iplikler

2.3. Türk İşinde Kullanılan Yardımcı Malzeme Çeşitleri ve Özellikleri

Türk işi tekniğinde, ürüne veya motife estetik bir görünüm vermek için çeşitli yardımcı malzemeler kullanılır. Bu yardımcı malzemeler kullanıldığında desen ve ürünün özelliğine göre uygun olmalıdır.

2.3.1. Pul

Madeni veya sentetik maddeden üretilen; yassı görünümlü çeşitli boy ve ölçüleri olan yardımcı bir malzemedir. Motiflerin arasına yada etrafına dikişle tutturulur.

Resim:2.9.Pul

2.3.2. Boncuk

Çeşitli büyüklükte ve şekillerde olan boncuklar motiflerin içine veya etrafına dikişle tutturularak kullanılır.

Resim 2.9:Boncuk

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Türk işinde kullanılan araçları seçiniz.	➤ Tekniğe uygun malzeme seçiniz.
➤ Ürüne uygun kumaşı belirleyiniz.	➤ Ekonomik olunuz.
➤ Ürüne uygun iplik belirleyiniz	➤ Kaliteli iplik seçiniz.
➤ İplik renklerini tespit ediniz.	➤ Türk işi tekniğine uygun renkler seçiniz.
➤ Yardımcı malzemeleri belirleyiniz.	➤ Doğru ve yerinde kullanınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

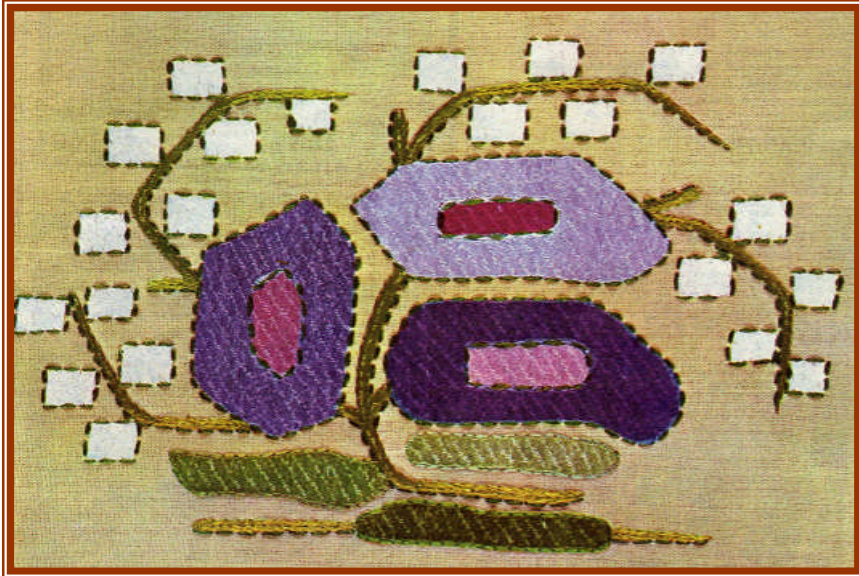
KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden, ürüne uygun malzeme tespit etme ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Türk işinde kullanılan araçları seçtiniz mi?		
2. Ürüne uygun kumaşı belirlediniz mi?		
3. Ürüne uygun iplik belirlediniz mi?		
4. İplik renklerini tespit ettiniz mi?		
5. Yardımcı malzemeleri belirlediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda hayır şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı evet ise diğer faaliyete geçiniz.

Resim 2.11:Türk işi

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak, kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde kumaş çeşitlerini araştırınız.
- Kumaş örneklerinden sınıfa getiriniz ve arkadaşlarınızla inceleyiniz.

3. KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMA

3.1. Ölçü Oran

Yapılacak ürünün ölçüsü, zevke ve kullanılacak yere göre değişmektedir. Modeli ve tasarımı belli olan ürüne uygun kumaşı keserken;

- Düz boy ipliğine dikkat edilir ve ölçüye uygun iplik çekilir,
- Çekilen iplikten kumaşı kesilir,
- İplik çekilemiyorsa sabunla çizilir,
- İplik çekilen veya çizilen yerlerden kumaşı kesilir.
- Kesilen kumaş ütülenir.

3.2. Deseni Kumaşa Geçirmede Kullanılan Araç Gereçler

Desen,

- Parşömen kâğıdı
- Kalem ,
- Karbon kâğıdı,
- Mezür,
- Karton,
- Kalem açacağı,
- Cetvel.

3.3. Türk İşi Tekniğinde Kullanılan Desen Geçirme Teknikleri

Türk işi tekniğinde, çeşitli desen geçirme teknikleri uygulanabilir. Bunlar;

- Çizerek desen geçirme
- Kopya kâğıdı ile desen geçirme

3.3.1. Çizerek Desen Geçirme

Kumaşın üzerine, hazırlanan desen yerleştirilir ve çizerek kumaşa desen geçirilir.

3.3.2. Kopya Kâğıdı İle Desen Geçirme

Kumaşın üzerine hazırlanan desen yerleştirilir ve kopya kâğıdı yardımı ile geçirilir.

Not: Bknz. İşlemeye Hazırlık Modülü.

3.4. Türk İşi Tekniğinde Kumaşı Germe

3.4.1. Kumaşı Germenin Önemi

İşleme, yapılırken kumaş gerilmesi ürünün güzel ve kaliteli olmasını, tekniğin düzgün ve kolay yapılmasını sağlar.

3.4.2. Kullanılan Germe Araç ve Gereçleri

- İşleme kumaşı,
- Kasnak,
- Kasnak bezleri,
- Gergef,
- Gergef bezleri,
- Nakış malzemeleri.

3.4.3. Kumaşı Germe Yöntemleri

➤ **Kumaşı Kasnak ile Germe;**

İşleme yapılacak kumaş, hazırlandıktan sonra kasnağın üstüne ve gerekirse altına kasnak bezleri yerleştirilerek germe işlemi yapılır. İnce kumaşlarda (organze, şifon v.b) işleme kumaşının altı desteklenerek işleme uygulanır. İşlemenin düzgün olması için kasnağın gergin olmasına dikkat edilir.

➤ **Kumaşı Gergef ile Germe;**

İşleme kumaşı gergef bezleri dikilerek yan tahtalara tutturularak çalışılır. Büyük motiflerde kasnağa gerilmeyen kumaşlarda ve birkaç kişinin çalışması gereken büyük ürünlerde gergef kullanılır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kumaş hesabı yapınız.	➤ Kumaşın en ve boy ipliğine dikkat ediniz.
➤ Kumaşı istenilen ölçüye göre kesiniz.	➤ Kaynakları etkili ve verimli kullanınız.
➤ Kumaşın orta teyelini alınız.	➤ Ekonomik olunuz.
➤ Kumaşın kenar sürfilesini yapınız.	➤ Temiz ve düzenli olunuz.
➤ Deseni kumaşa geçiriniz.	➤ Kumaş özelliğine göre deseni çizerek veya kopya kâğıdı ile geçiriniz.
➤ İşleme kumaşına kasnak bezlerini dikişiniz.	➤ Kasnak bezlerini kumaş kenarına gerekiyorsa dikişiniz.
➤ İşleme kumaşını kasnağa yada gergefe geriniz.	➤ Kumaşı gererken kasnak bezlerinden çekiniz. ➤ Ayrıntılı bilgi için işlemeye hazırlık modülüne bakınız.
➤ İşlemeye geçiniz.	

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden, kumaşı işlemeye hazırlama ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmalarını kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Kumaş hesabı yaptınız mı?		
2. Kumaşı istenilen ölçüye göre kestiniz mi?		
3. Kumaşın orta teyelini aldınız mı?		
4. Kumaşın kenar sürfilesini yaptınız mı?		
5. Deseni kumaşa geçirdiniz mi?		
6. İşleme kumaşına kasnak bezlerini diktiniz mi?		
7. İşleme kumaşını kasağa ya da gergefe gerdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda “hayır” şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçirin. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı “evet” ise diğer faaliyete geçiniz.

Resim 3.1:Türk işi

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak tekniğe uygun Türk İşi tekniklerini uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Elde Türk İşi tekniğinde kullanılan teknikleri araştırınız.
- Yapılmış örneklerden sınıfa getiriniz ve inceleyiniz.

4. TÜRK İŞİ TEKNİĞİNİ UYGULAMA

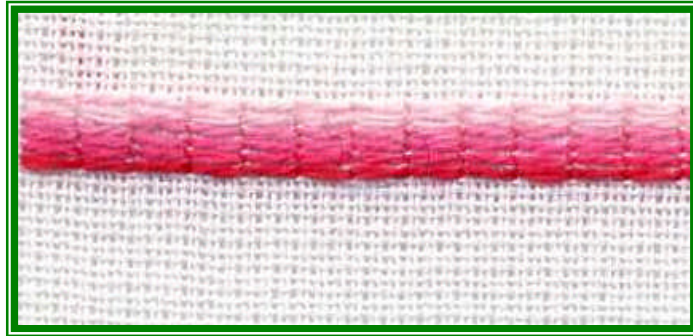
4.1. Türk İşi İğneleri

4.1.1. Pesent

4.1.1.1. Düz Pesent

Türk işinin en önemli tekniğidir. Desenin şekline göre uygulanır. Sayılabilen kumaşlarda sayarak, sayılamayan kumaşlarda da desenin içi kurşun kalemle hafif çizim yapılarak ve çizgilere özen göstererek yapılır. Pesent boyları desen ve kumaş özelliğine göre değişmektedir. Tek renkle yapılabildiği gibi gölgeli de uygulanır.

Düz pesent, büyük motiflerin içini doldurmanın yanı sıra çiçek ve yapraklarda da kullanılır. Tekniğin tersi ve yüzü aynıdır.

Resim 4.1:Düz pesent

UYGULAMA FAALİYETİ-1

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği geçiriniz.➤	<ul style="list-style-type: none">➤ İplik yıpranmamış olmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneyi desen çizgisinden tutturunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Sabırlı ve özenli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Motifin kenarına gözeme tekniği uygulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Üsten çok alttan bir iplik alarak gözeyiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Başlama noktasından iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Desenin en geniş yerinden olmasına dikkat edin.
<ul style="list-style-type: none">➤ Düz iplik takip ederek dört iplik alt, dört iplik üst olmak üzere eşit aralıklarla motif sonuna kadar oyulgama yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Desene ve kumaşa göre (5,6,7,8)olabilir.➤ Sayılamayan kumaşlarda kalemle hafifçe ve muntazam olarak pesent boylarını çiziniz.➤ Kumaşın çizerken kirlenmemesi için hafif çiziniz.➤ Germe işleminden sonra pesentleri çiziniz. <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"><div style="text-align: center;"><p>Şekil 4.2.</p></div><div style="text-align: center;"><p>Şekil 4.1.</p></div></div>
<ul style="list-style-type: none">➤ Dönüşte oyulgamanın boş kalan yerlerini doldurunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gözeme her seferinde sağdan çıkıp soldan batarak uygulayınız.

	 <p>Şekil 4.3.</p>
<p>➤ İğneyi ilk sıranın sağından çıkınız.</p>	<p>➤ Desenin muntazam olması için yapılır.</p>
<p>➤ İkinci sırayı da aynı şekilde oyulgama tekniğini uygulayınız.</p>	<p>➤ Pesentler aynı hizada olmalıdır.</p> <p>➤ Pesent aralarında 1 iplik bırakılmalı.</p> <p>Şekil 4.4</p>
<p>➤ Motif tamamlanıncaya kadar işleme devam ediniz.</p>	
<p>➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz .</p>	
<p>➤ İpliği tutturunuz.</p>	<p>➤ Kalan ipliği, yapılan işleme iplikleri arasından geçirerek pekiştiriniz.</p>
<p>➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.</p>	

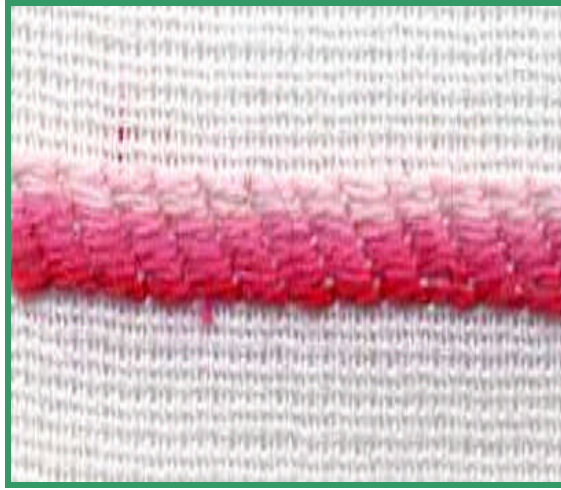
Resim 4.2:Düz pesent çalışması .

Resim 4.3:Düz pesent çalışması

4.1.1.2. Vev Pesent

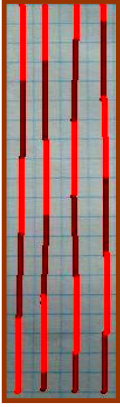
Türk işinde sıkça kullanılan bir tekniktir. Desenin şekli bozulmadan vev şeklinde uygulanır. Adından da anlaşıldığı gibi vev bir görünümü vardır. Düz pesent tekniği gibi uygulanır, fakat burada her sıra bir önceki sıranın bir iplik yukarısına kaydırılarak yapılır. Sayılabilen ve sayılamayan kumaşlar da uygulanmaktadır. Sayılabilen kumaşlarda iplik sayarak, sayılamayan kumaşlarda desenin içi kurşun kalemle hafif çizim yapılarak ve çizgilere özen göstererek yapılır. Pesent boyları desen ve kumaş özelliğine göre değişmektedir. Motiflerin içini doldurmada kullanılır. Tek renk yapılabildiği gibi renklendirilebilir. Tekniğin tersi ve yüzü aynıdır.

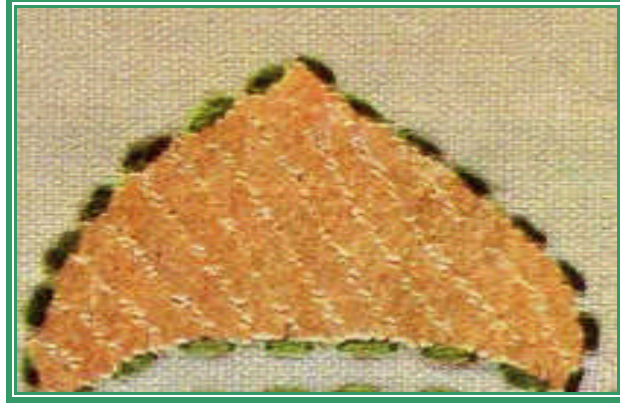

Resim 4.4: Verev pesent

UYGULAMA FAALİYETİ-2

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İğneye ipliği geçiriniz.	➤ İplik yıpranmamış olmalıdır.
➤ İğneyi desen çizgisinden tutturunuz.	➤ Sabırlı ve titiz çalışınız.
➤ Motifin kenarına gözeme tekniği uygulayınız.	➤ Çalışırken doğru oturunuz.
➤ Başlama noktasından iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	➤ Desenin en geniş yerinden başlayınız.
➤ Düz iplik takip ederek dört iplik alt, dört iplik üst olmak üzere eşit aralıklarla motif sonuna kadar oyulgama yapınız.	 <p>Şekil 4.5.</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Desene ve kumaşa göre (5–6–7–8)olabilir.➤ Sayılamayan kumaşlarda kalemle hafifçe ve muntazam olarak pesent boylarını çiziniz.➤ Kumaşın çizerken kirlenmemesi için hafif çiziniz.➤ Germe işleminden sonra pesentleri çiziniz. <p>Şekil 4.6</p>

<p>➤ Dönüşte oyulgamanın boş kalan yerlerini doldurunuz.</p>	<p>➤ Gözemeyi her seferinde sağdan çıkıp soldan batarak uygulayınız.</p> <p>Şekil 4.7.</p>
<p>➤ İğneyi ilk sıranın 1 iplik sağından çıkınız.</p>	
<p>➤ İkinci sırayı, ilk sıranın 1 iplik yanından ve 1 iplik kaydırarak aynı tekniği uygulayınız.</p>	<p>➤ El ve göz koordinasyonunu sağlayınız.</p> <p>Şekil 4.8.</p>
<p>➤ Motif tamamlanıncaya kadar işleme devam ediniz.</p>	
<p>➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz .</p>	<p>➤ İşlem bittiğinde verev bir görüntü olmalıdır.</p>
<p>➤ İpliği tutturunuz.</p>	<p>➤ Kalan ipliği yapılan işleme iplikleri arasından geçirerek pekiştiriniz.</p>

Resim 4.5: Vev pesent çalışması

4.1.1.3. Gölge Pesent (Tahrilli)

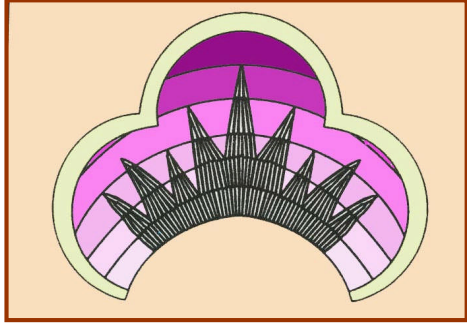
Tahrilin anlamı çizgi, Tahrilli ise çizgili demektir. Düz pesent şeklinde yapılır. Desenin bazı yerleri farklı renkteki ipliklerin tonları ya da sim kullanılarak açık ve koyu kısımlar birbirlerinden belirgin şekilde ayrılırlar. Sayılabilen ve sayılamayan kumaşlara uygulanabilir.

Desenin içi kurşun kalemle hafif çizim yapılarak ve çizgilere özen göstererek işlenmelidir. Pesent boyları desen ve kumaş özelliğine göre değişmektedir. Tekniğin tersi ve yüzü aynıdır.

Resim 4.6: Tahrilli pesent

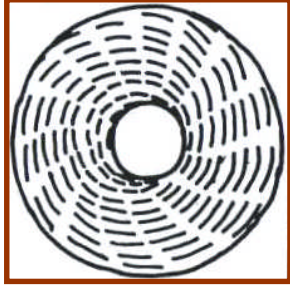
UYGULAMA FAALİYETİ-3

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İğneye ipliği geçiriniz. ➤ İğneyi desen çizgisinden tutturunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İplik pürüzsüz ve parlak olmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tahril şeklini ve pesent boylarını çiziniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaş da kalemle hafifçe ve muntazam olarak pesent boylarını çiziniz. ➤ Kumaşın çizerken kirlenmemesi için hafif çiziniz. ➤ Germe işleminden sonra pesentleri çiziniz.
	
	<p>Şekil4.9.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tahrilin alt kenarından ve motifin en geniş yerinden iğnenizi kumaşın yüzeyine çıkınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Motif içindeki düzeni sağlamak için geniş yerden başlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yukarıya doğru eşit aralıklarla oyulgama yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dikkatli ve muntazam çalışınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dönüşte oyulgamaları tamamlayınız 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizilen tahril şekline göre düz pesent uygulayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desendeki sivrilikleri verebilmek için aradaki sıralarda sivri uçlara kadar ilerlemeden geri dönülmelidir. ➤ Tahril şeklini bozmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kalan boşlukları tamamlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Farklı renkler kullanılması uygundur.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Motif tamamlanıncaya kadar işleme devam ediniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz . 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği tutturunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kalan ipliği yapılan işleme iplikleri arasından geçirerek pekiştiriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz. 	

4.1.1.4. Dönerek Pesent

Düz pesent şeklinde ve desenin şekline göre dönerek uygulanır. Desenin içi kurşun kalemle hafif çizim yapılarak ve çizgilere özen göstererek işlenmelidir. Pesent boyları desen özelliğine göre değişmektedir.

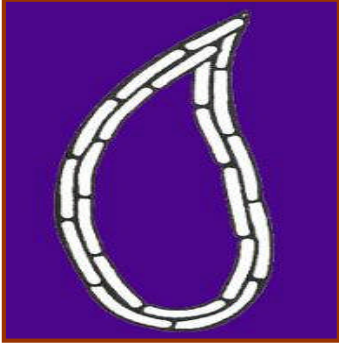

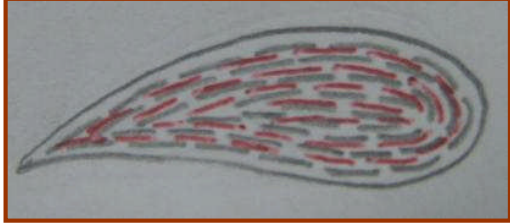
UYGULAMA FAALİYETİ-4

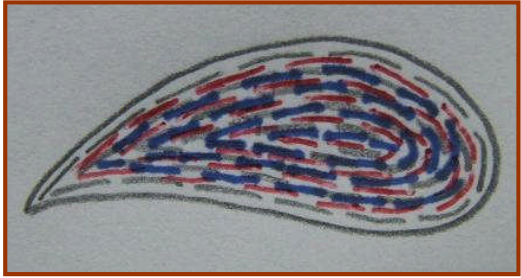
İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği geçiriniz.➤ İğneyi desen çizgisinden tutturunuz.➤ Başlama noktasından iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İplik yıpranmamış olmalıdır.➤ Sabırlı ve özenli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Desen içine daire şeklini vererek pesent genişliğini çiziniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaş da kalemle hafifçe ve muntazam olarak pesent boylarını çiziniz.➤ Kumaşın çizerken kirlenmemesi için hafif çiziniz.➤ Pesentleri germe işleminden sonra çiziniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Oyulgama tekniği ile düz pesent tekniğini uygulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Desenin şekline göre çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Motif tamamlanıncaya kadar işleme devam ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Dar yerden başlayıp geniş yerde tamamlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz .	
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği tutturunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kalan ipliği yapılan işleme iplikleri arasından geçirerek pekiştiriniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.	

4.1.1.5. Dolgu:

Sarma tekniğinin altını doldurma işlemidir.

UYGULAMA FAALİYETİ-5

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği geçiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Muline veya ipek iplik tercih edilmelidir.
<ul style="list-style-type: none">➤ Motifin içinden ipliği tutturunuz.➤ Motifin kenarını 1 iplik içeriden teyel alınız. <p>Şekil 4.1.1.</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ Desenin bozulmaması için motifin içinden yapılmalıdır .➤ Teyel yapılırken alttan biraz üstten daha uzun ilerleyerek yapılmalıdır. <p>Şekil.4.12.</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ İkinci sırayı yine bir iplik içten olmak üzere teyel yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Üstten alınan iplikler alttan alınan ipliklerin hizasına gelmelidir. <p>Şekil 4.13.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diğer sıralarına da bir iplik içerden başlamak üzere, istenilen kabarıklık verilene kadar işleme devam ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yuvarlak bir dolgu yapabilmek için her kat bir öncekinin bir sıra içinden yapılır. <p style="text-align: center;">Şekil 4.14.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği tutturunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği işlemenin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz. 	

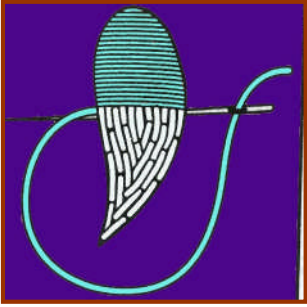
4.1.1.6. Sarma

Türk İşi tekniğinde çok kullanılan bir tekniktir. Desen şekline ve yönüne göre iplikleri yan yana gelecek şekilde yapılmaktadır. Türk İşi tekniğinde, dallarda, çiçeklerde, yaprakların etrafında oluşturulan kavilerde kullanılır. Sarma tekniğinde altı doldurularak yapılabildiği gibi dolgu işlemi yapılmadan verev veya düz sarma şeklinde de uygulanır. Sim kullanılırsa estetik olur.

Resim 4.7:Sim ile sarma çalışması

UYGULAMA FAALİYETİ-6

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İğneye ipliği geçiriniz.	➤ Sim iplik tercih ediniz.
➤ Sarma yapılacak desenin içine doldu yapınız.	➤ Doldu yüksekliği desen boyutu ile orantılı olmalı çok kabartılmamalıdır.
➤ Dolgunun içinden ipliği tutturunuz.	
➤ Motifin sol üst kenarından iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	➤ Sarma tekniği soldan sağa, aşağıdan yukarı yapılmalıdır.
➤ İğneyi sağa doğru dolgu teyelinin dışından ve desen çizgisinin üzerinden batınız.	➤ Sarma yaparken ipliklerin yan yana gelmesine dikkat edilmelidir. ➤ İpliklerin arasında boşluk olmamalıdır. Dolgunun veya kumaşın görünmemesi gerekir.
➤ İğnenizi tekrar desenin solundan ve bir önceki ipliğin hemen yanından çıkınız.	➤ İşlemenin kenarlarının düzgün olmasına dikkat ediniz.
➤ Desenin sağına ve tam karşı kenarına batınız.	➤ İşleme sırasında iplik fazla çekilmemeli veya bol bırakılmamalıdır.
➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak motifi tamamlayınız.	➤ Yuvarlak ve kavisli motifler de işlemenin bozulmaması için dış kısmı seyrek iç kısma daha sık batılmalıdır.
 <p>Şekil4.15.</p>	
➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz .	
➤ İpliği tutturunuz.	➤ İpliği işlemenin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz.
➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.	

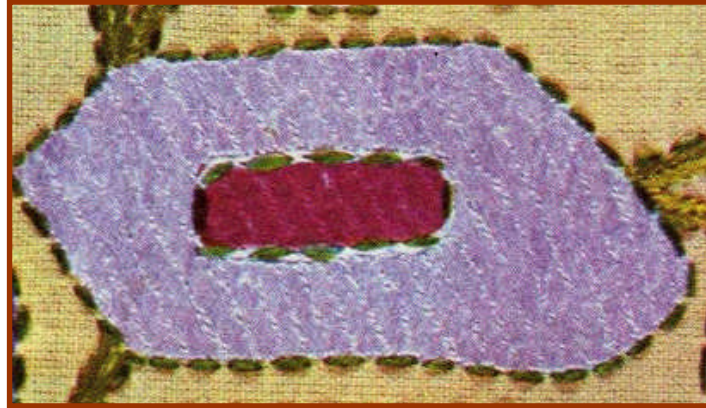
Şekil 4.16 Sarma

Şekil 4.17 Sarma

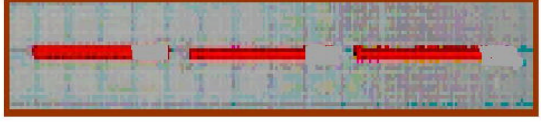
4.1.1.7. Gözeme

Desenin kenarlarını belirlemek ve estetik bir görünüm kazandırmak amacıyla uygulanır. Oyulgama tekniği kullanılır. Desen içindeki pesentler uygulanmadan gözeme yapılabildiği gibi işleme bittikten sonra da yapılabilir.

Resim 4.8:Gözeme

UYGULAMA FAALİYETİ-7

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İğneye ipliği geçiriniz.	
➤ İpliği kumaşa tutturunuz.	
➤ Desenin başlangıç noktasından çıkınız.	
➤ Oyulgama tekniği ile desenin etrafını gözeyiniz. ➤ Tamamladığınız noktadan geri dönerek üstten geçmiş olduğunuz ipliklerin altından, alttan geçmiş olduğunuz ipliklerin üzerinden giderek gözeme tekniğini tamamlayınız.	 <p>Şekil.4.18.</p>
➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz.	➤ Gözeme tek veya çift sıra halinde yapılabilir.
➤ İpliği tutturunuz.	➤ İpliği işlemenin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz.
➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.	

Şekil 4.19

4.1.1.8. Mürver

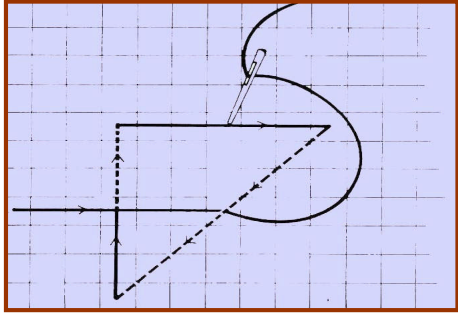
Türk işi tekniğinde boşlukları doldurmak için kullanılır. Tekniğin yapımında çift iplik sayısı üzerine uygulanır (4–6–8 gibi).

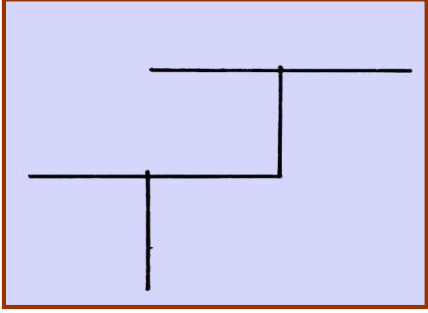
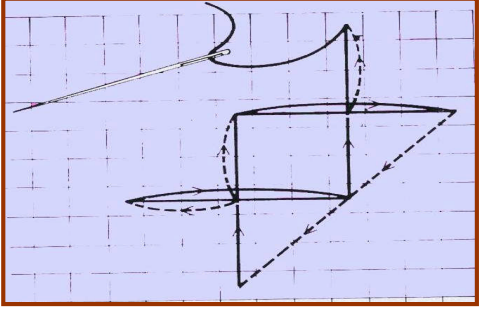
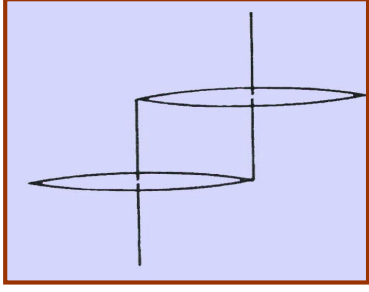
Delikli bir görünüm elde etmek için iplik mümkün olduğu kadar çekilmelidir. İpliği sayılabilen kumaşlara uygulanır. İşlemenin tersi ile yüzü farklıdır.

Resim 4. 9:Mürver

UYGULAMA FAALİYETİ-8

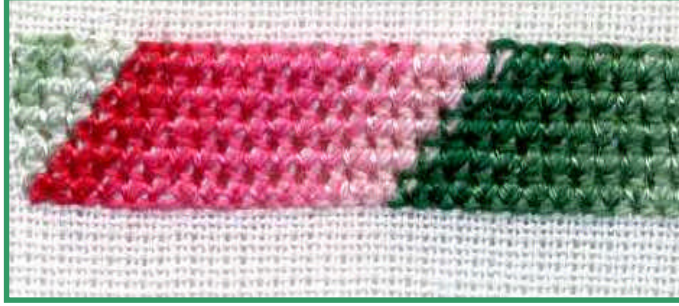
İşlem Basamakları	Öneriler
Gidiş ;	
➤ İğneye ipliği geçiriniz.	
➤ İpliği kumaşa tutturunuz.	
➤ Desenin başlangıç noktasından çıkınız.	
➤ Motifin kenarını gözeyiniz.	
➤ Gözmeden, sol alt kenarından 3 iplik yukardan çıkınız.	
➤ Sağa doğru 6 iplik sayarak batınız.	➤ Delikli bir görünüm elde etmek için mümkün olduğu kadar ipliği çekiniz.
➤ 3 iplik aşağı ve 3 iplik sola doğru sayınız ve iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	
➤ Yukarı doğru 3 iplik sayarak yatay görünen iplik altta kalacak şekilde yukarı batınız.	 <p>Şekil.4.20</p>
	➤ Verev şekilde çalışılır.
➤ Yukarı doğru 3 iplik sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	
➤ Sağa doğru 6 iplik sayarak batınız.	
➤ 3 iplik aşağı ve 3 iplik sola doğru sayınız (bir attaki yatay olan ipliğin ucundan) ve iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	
➤ Yukarı doğru 3 iplik sayarak yatay görünen iplik altta kalacak şekilde yukarı batınız.	

	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.21</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlem basamaklarını tekrarlayarak motifi tamamlayınız. 	
<p>Dönüş;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağa doğru 3 iplik sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.22</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sola doğru 6 iplik sayarak iğneyi kumaşa batınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ 3 iplik yukarı 3 iplik sağa doğru sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aşağı doğru 3 iplik sayarak yatay hattı içine alacak şekilde iğneyi batınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ 3 iplik aşağıdan iğneyi çıkınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlem basamaklarını tekrarlayarak motifi tamamlayınız. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.23</p>

➤ İşlem tamamlandığında ipliği işleminin tersine geçiriniz .	
➤ İpliği tutturunuz.	➤ İpliği işleminin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz. ➤
➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.	➤

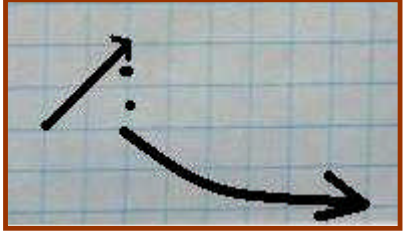
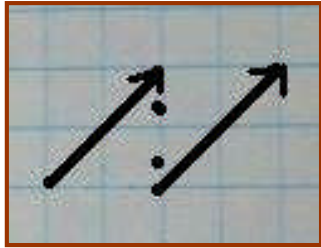
4.1.1.9. Muşabak

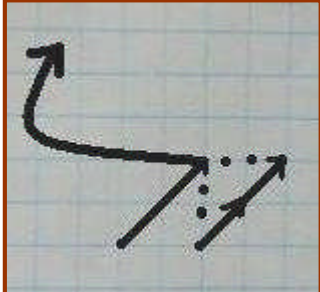
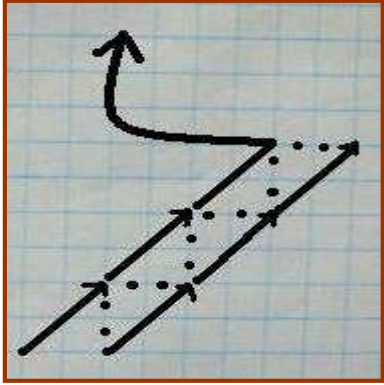
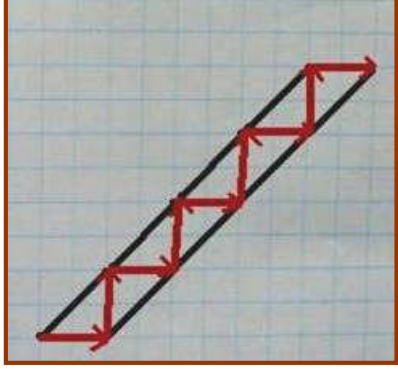
Türk İşi tekniğinde boşlukları doldurmak için kullanılır. Delikli bir görünüm elde etmek için iplik mümkün olduğu kadar çekilir. Tersine ile yüzü aynı görünümde dir. İpliği sayılab ilen kumaşlara uygulanır.

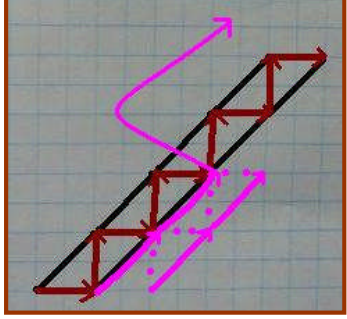

Resim 4.10. Muşabak

UYGULAMA FAALİYETİ-9

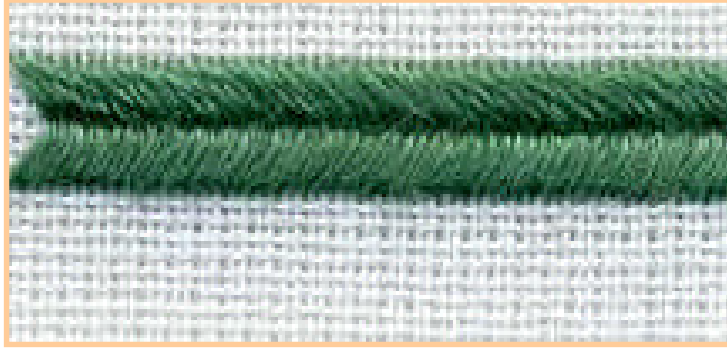
İşlem Basamakları	Öneriler
Gidiş; <ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği geçiriniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği kumaşa tutturunuz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Desenin başlangıç noktasından çıkınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ 3 iplik yukarı ve 3 iplik sağa doğru sayarak verevine iğneyi batınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Delikli bir görünüm elde etmek için mümkün olduğu kadar ipliği çekiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Battığınız noktadan aşağı doğru 3 iplik sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	 <p>Şekil 4.24</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ 3 iplik yukarı 3 iplik sağa sayarak verevine batınız.	 <p>Şekil 4.25</p>
	<ul style="list-style-type: none">➤ Üstten ve alttan verev olmalıdır.

<p>➤ Sola doğru 3 iplik sayarak kumaşın yüzeyine çıkınız.</p>	<p>4.26</p> <p>Şekil</p>
<p>➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak motifi tamamlayınız.</p>	 <p>Şekil 4.27</p>
<p>Dönüş;</p> <p>➤ Sağa doğru 3 iplik sayarak batınız.</p>	
<p>➤ Battığınız noktadan 3 iplik aşağıya,3 iplik sola sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.</p>	 <p>Şekil 4.28</p>
<p>➤ Yukarı doğru 3 iplik sayarak iğneyi batınız.</p>	

➤ 3 iplik aşağı, 3 iplik sola sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	
➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak motifi tamamlayınız.	
İkinci sıra;	➤ İlk yapılan işlemin sağ kenarındaki verev hat ile ikinci olarak yapılan işlemin sol kenarındaki verev hat aynı deliklere batılarak, müşterek kullanılır.
➤ Sağdaki verev hattın alt ucundan çıkınız.	
➤ 3 iplik sağa, 3 iplik yukarı doğru sayarak iğneyi batınız.	
	Şekil 4.29
➤ Battığınız noktadan aşağı 3 iplik sayarak iğneyi kumaşın yüzeyine çıkınız.	
➤ 3 iplik yukarı 3 iplik sağa sayarak verevine batınız.	
➤ Sola doğru 3 iplik sayarak kumaşın yüzeyine çıkınız.	➤ Zevkinize uygun renklendirme yapabilirsiniz.
➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak motifi tamamlayınız.	➤ İşlemenin arkası ve yüzü aynı olmalıdır.
➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz .	
➤ İpliği tutturunuz.	➤ İpliği işlemenin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz .
➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.	

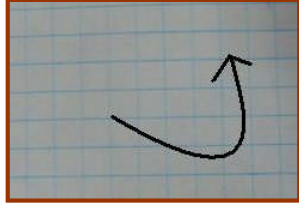

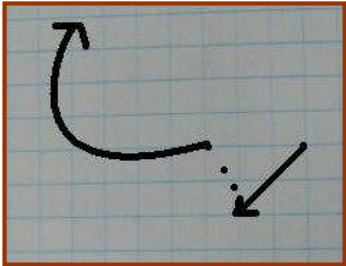
4.1.1.8. Balıksırtı

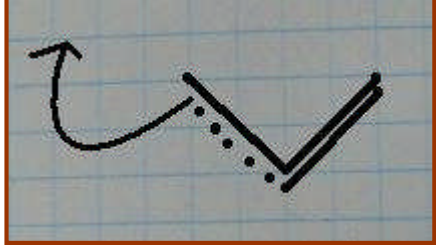
Türk işinde çok kullanılan, balıksırtını andıran, çiçeklerin yaprakların etrafında oluşan kavislerde ve dallarda kullanılan bir tekniktir. Balıksırtı, Türk işi tekniğinde genellikle sim kullanılarak işlenmektedir.

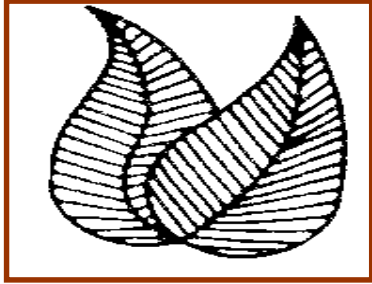
Resim 4.11:Balıksırtı

UYGULAMA FAALİYETİ-10

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği geçiriniz.➤ İpliği kumaşa tutturunuz.➤ Desenin başlangıç noktasından çıkınız.	 <p>Şekil 4.30</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ 3 iplik sola 6 iplik aşağı sayarak batınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İplik saymadan da işlenebilir, teknikte farklılık yoktur.➤ Yuvarlak ve kavisli kısımlarda desen özelliğinin ve tekniğin bozulmaması için iç kısımlara sık, dış kısımlara seyrek batılmalıdır. <p>Şekil 4.31</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Battığınız noktadan 6 iplik yukarı 3 iplik sola sayarak iğneyi yüzeye çıkınız.	 <p>Şekil 4.32</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ 3 iplik sağa ve 6 iplik aşağı sayarak	

<p>iğneyi batınız.</p>	 <p>Şekil 4.33</p>
<p>➤ Başlangıç noktasından oluşturduğunuz verev hattın 1 iplik altında iğneyi çıkınız.</p>	 <p>Şekil 4.34</p> <p>➤ Düz iplik yönünde çalışıyor iseniz iplik takip ediniz. Kavisli desenlerde dikkatli olunuz.</p>
<p>➤ 6 iplik aşağı,3 iplik sola sayarak iğneyi kumaşa batırınız.</p>	 <p>Şekil.4.35</p>
<p>➤ 3 iplik sağa ve 6 iplik yukarıya sayarak kumaşın yüzeyine çıkınız.</p>	 <p>Şekil 4.36</p>
<p>➤ 6 iplik aşağı, 3 iplik sağa sayarak iğneyi kumaşa batırınız.</p>	

	 <p>Şekil 4.37</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak motifi tamamlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kavisli ve yuvarlak motiflerde işlemin bozulmaması için dışa daha sık içe daha seyrek batınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlem tamamlandığında ipliği işlemin tersine geçiriniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği tutturunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği işlemin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz. 	

Şekil 4.38

Şekil 4.39

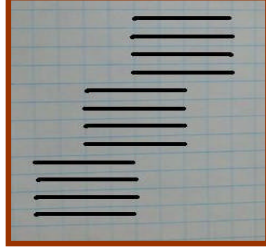
4.1.1.8. Hasır İğne

Türk İşi tekniğinde, motiflerin içinin doldurmakta ve kenar sularında kullanılır. Verev sıralar şeklinde çalışılır. İplik sayıları 4–6–8 çift sayı olmalıdır.

Resim 4.12 Hasır iğne

UYGULAMA FAALİYETİ-11

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İğneye ipliği geçiriniz.	
➤ İpliği kumaşa tutturunuz.	
➤ Desenin başlangıç noktasından çıkınız.	
➤ Sağa doğru 6 iplikten iğneyi batınız.	➤ Motifin genişliğine göre iplik sayısı değişebilir.
➤ Başlama noktasının 1 iplik altından çıkınız.	➤ Soldan sağa doğru çalışınız.
➤ Sağa doğru 6 iplikten batınız .	
➤ Aynı işlemi 4 sıra olacak şekilde uygulayınız.	➤ Sarma şeklinde ve kare görüntü olacak.
➤ Son yaptığınız sarmanın 1 iplik altından ve 3 iplik solundan çıkınız.	
➤ Sağa doğru 6 iplikten batınız ➤ Alt alta 4 sıra sarma işlemi yapınız.	➤ İpliklerin yana yana gelmesine dikkat ediniz.
➤ Aynı işlemi tekrarlayarak motifi sonuna kadar yapınız.	➤ Merdiven şeklinde devam ediniz.
➤ Aynı işlemi tekrarlayarak ikinci ve diğer sıraları yaparak motifi tamamlayınız.	➤ İşlemenin arkası ve yüzü aynı olmalı.
➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz .	➤ İpliği işlemenin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz.

Şekil 4.40

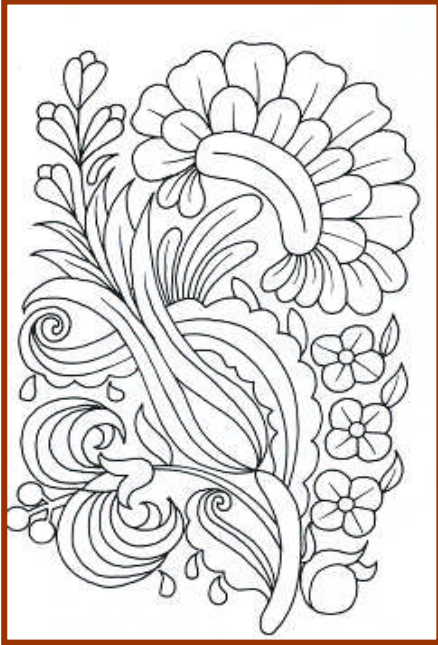
<p>➤ İpliği tutturunuz.</p>	
<p>➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.</p>	<p>Şekil.4.41</p>

Resim 4.13:Türk işi teknikleri kullanılarak yapılmış örnek

Resim 4.14 Türk işi teknikleri kullanılarak yapılmış örnek

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden, sonra elde Türk iş tekniklerin uygulama ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. İğneye ipliği geçirdiniz mi?		
2. İğneyi desen çizgisinden tutturdunuz mu?		
3. Motifin kenarına gözeme tekniği uyguladınız mı?		
4. Düz pesent tekniğini uyguladınız mı?		
5. Verev pesent tekniğini uyguladınız mı?		
6. Tahrilli pesent tekniğini uyguladınız mı?		
7. Dönerek pesent uyguladınız mı?		
8. Dolgu tekniğini uyguladınız mı?		
9. Sarma tekniğini uyguladınız mı?		
10. Gözeme tekniği yaptınız mı?		
11. Mürver tekniği yaptınız mı?		
12. Muşabak tekniği yaptınız mı?		
13. Balıksırtı tekniği yaptınız mı?		
14. Hasır iğne tekniği yaptınız mı?		
15. İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçirdiniz mi?		
16. İpliği tutturdunuz mu?		
17. Kalan fazla ipliği nakış makası ile kestiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda “hayır” şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı “evet” ise diğer faaliyete geçiniz

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak ürün özelliğine ve tekniğe uygun ajur tekniklerini uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk İşi tekniğinde kullanılan ajur tekniklerini araştırınız.
- Yapılmış örneklerden sınıfa getiriniz ve inceleyerek ajur tekniklerini deneme kumaşı üzerinde, arkadaşlarınızla uygulamalı örnekler çalışınız.

5. AJURLAR

5.1. Ajurların Tanımı

Ajurlar, kumaşın en ve boy ipliklerinin çekilerek veya kesilmesi ile bu ipliklerin üzerinin değişik renklerle bağlanması ve sarılması ile oluşturulan zarif bir işlemlerdir.

5.2. Ajurlarda Kullanılan Araç ve Gereçler

- İşleme kumaşı (sayılabilen kumaşlar)
- Kasnak (el kasnağı)
- Kasnak bezleri
- Makas (kumaş ve nakış)
- Dikiş malzemeleri(dikiş ve nakış iğnesi, toplu iğne)
- İplikler (çeşitli renk muline, ipek v.b)

5.3. Diğer Nakışlardan Ayrılan Özellikleri

5.3.1.Kumaş Özelliği

Sayılabilen tüm kumaşlara uygulanır. Seyrek dokunuşlu kumaşlarda iplik çekilmeden de uygulanmaktadır.

Keten, Ödemiş ipeği, çuval, yöresel kumaşlar, yün tela, kıl tela v.b kumaşlara uygulanmaktadır.

5.3.2. İplik Özelliği

Ürünün ve kumaşın özelliğine göre iplikler kullanılmaktadır. İpek, Muline, orlon, ibrişim v.b iplikler tercih edilir.

5.3.3. Desen Özelliği

Ajur tekniğinde geometrik desenler kullanılır. Fazla olmamakla birlikte bitkisel desenlerde uygulanır.

5.3.4. Deseni Kumaşa Geçirme Yöntemleri

Kesme ve çekme ajurlar da desen kumaşa sayılarak geçirilir. Ajur yapılacak alan kenarına yapılacak olan antika yada sarma kesilmeden önce kontrol edilmelidir. Desen kumaşa geçirilirken yapılan hata, ipliklerin yanlış kesilmesine neden olabilir. Kesme işleminden önce kontrol edilmelidir.

Resim 5.1:Ajur örneđi

5.4. Uygulandığı Yerler

Ajurlar, ürün yapımın da başlı başına uygulandığı gibi çeşitli işleme tekniklerinde yardımcı iğne ve kenar süsleme tekniği olarak ta kullanılmaktadır.

- Çeşitli örtüler,
- Giyim süslemelerinde,
- Aksesuarlarda,
- Yastıklar,
- Abajur,
- Gazetelik,
- Şal,
- Mendil.

5.5. Ajur Yaparken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Ürüne uygun ajur tekniği seçilmeli,
- Kumaşa uygun ajur tekniği seçilmeli,
- Desen kumaşa dikkatli geçirilmeli,
- Antika büyüklüğü kumaşa ve ürüne göre yapılmalı,
- Antikaların karşılıklı olması gerekir,
- Kesme işleminden önce kontrol edilmelidir,
- Kesme ve iplikleri çekme işlemi kumaşın tersinde yapılmalıdır,
- Sivri uçlu makas kullanılmalıdır.

5.6. Ajur Teknikleri

Ajurlar iplik çekilerek ve kesilerek yapılır. Kesilerek yapılanlara kesme ajur, çekilerek yapılanlara çekme ajur denilmektedir

5.6.1. Çekme Ajur

Kumaşın bir kenarındaki iplikleri kesilir, kalan iplikler çekilerek yapılır. Çekilmeyen iplikler, çeşitli renk ve ipliklerle gruplar şeklinde bağlanarak şekillendirilir. İpliği çekilen kumaşlara uygulanabildiği gibi çok seyrek dokunuşlu kumaşlarda da iplikler çekilmeden yapılır.

5.6.2. Kesme Ajur

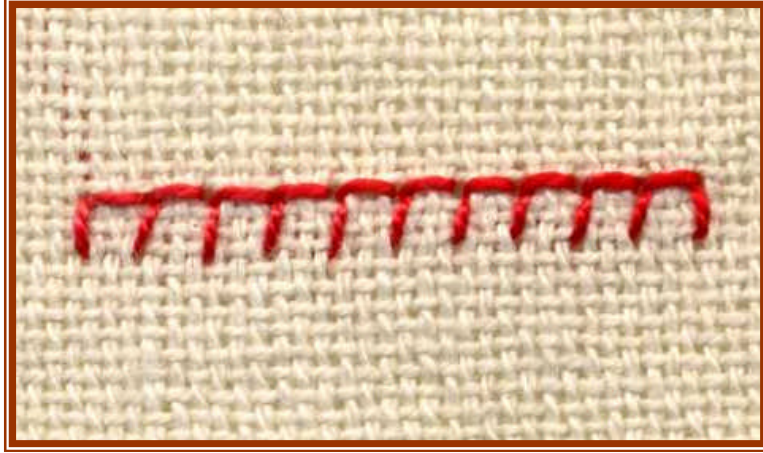
Kumaşın en veya boy iplikleri desene göre grup gurup kesilir, kalan iplikleri çeşitli ipliklerle şekillendirilir. Bu arada boşluklara desene uygun iplik atılır üzeri sarılır. Sayılabilen kumaşlara uygulanır.

Not: Bkz. “Elde Antep İşi” modülü

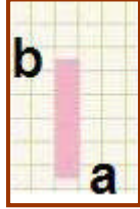
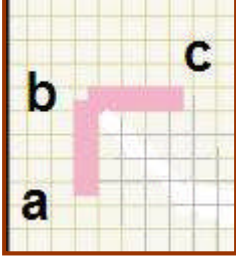
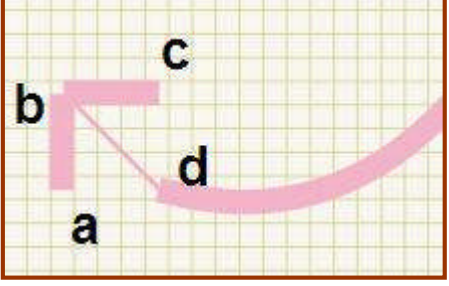
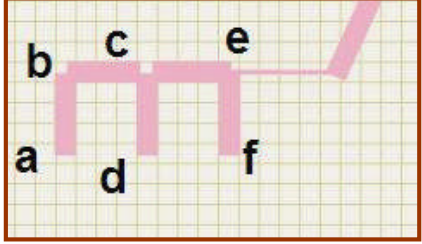
Resim 5.2.:Çekme ajur çalışması

UYGULAMA FAALİYETİ-1

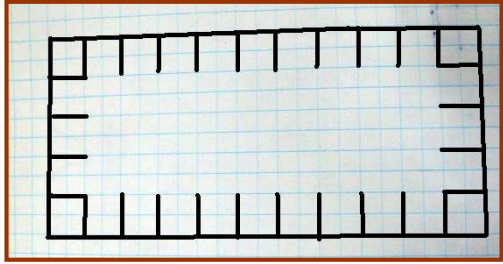
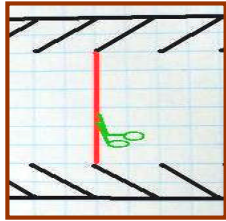
Resim 5.3:Hesap işi antİKası

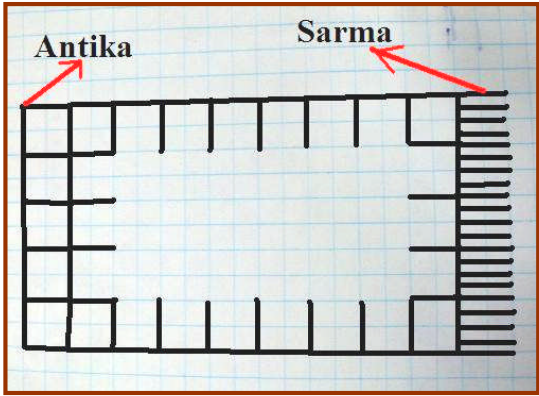
İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çalışma yerini ve araç gereçlerini hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Aydınlık ve temiz bir ortamda çalışınız.➤ Kasnağa gerilmiş kumaşınızı, iğnenizi makasınızı, nakış ipliklerinizi, desen kağıdınızı, toplu iğnelerinizi, işlemenizi temiz tutmak için bohçanızı, elinizin terini silmek için biri ıslak birisi kuru iki adet el bezinizi yanınızda bulundurunuz
<ul style="list-style-type: none">➤ İşleme yapacağınız yeri tespit ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Uygulama yapacağınız tekniğin özelliğini dikkate alarak tespit ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlemede kullanacağınız renkli ipliği iğneye geçiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ İplik boylarını uzun tutmayınız, aksi halde ip tarazlanır ve matlaşır.
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliğinizi tutturunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği tuttururken oyulgama tekniğini kullanınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliğinizi belirlediğiniz yerden kumaşın yüzeyine çıkınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ a noktasından üç iplik yukarıya sayarak b noktasına batınız.	

	 <p>Şekil 5.1</p>
<p>➤ b noktasından üç iplik sağa sayarak c noktasından kumaşın yüzeyine çıkınız. Tekrar sola üç iplik sayarak b noktasına batınız.</p>	 <p>Şekil 5.2</p>
<p>➤ b noktasından üç iplik aşağı üç iplik sağa sayarak iğneyi d noktasından kumaşın yüzüne çıkınız (ipiniz alttan verev gelecek).</p>	 <p>Şekil.5.3</p>
<p>➤ d noktasından üç iplik yukarıya c noktasına batınız.</p>	<p>➤ Delikli bir görünüm vermesi için ipliğinizi biraz fazla çekerek işleme yapınız.</p>
<p>➤ Aynı işlemleri yan yana uygulayınız. İşlemeyi bitirdikten sonra ipliğinizi tutturunuz.</p>	 <p>Şekil5.4.</p>

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Kumaşı Ajura Hazırlama

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Ajur yapılacak yerleri belirleyiniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği iğneye takınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Başlama noktasına ipliği tutturunuz ve kumaşın yüzeyine çıkınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Ajur yapılacak yerin etrafını 3 iplikten hesap işi antikası yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Hesap işi antikası kumaş ve ajur özelliğine göre 2-3-4 iplikten yapılabilir. <p>Şekil 5.5</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşın tersini çeviriniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Ajur ipliklerini kesiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ İplikleri ajurun orta kısmından iplik takip ederek keserek çekiniz. <p>Şekil 5.6</p>

<p>➤ Ajur ipliklerini iki kenara çekiniz.</p>	
<p>➤ Çekilen iplikleri antikanın dibinden kesiniz.</p>	<p>➤ İki kısa kenar hesap işi antikası yerine rişliyö veya sarma yapılabilir.</p> <p>Şekil 5.7</p>

UYGULAMA FAALİYETİ-3

Basit Çekme Ajur

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kumaşı çekme ajur yapmak için hazırlayınız.	➤ Hesap işi antikasının makine dikişine benzeyen tarafı dışa gelecektir. ➤ Yapılacak ajur ve kumaş özelliğine göre bir dikdörtgen hazırlayınız.
➤ İpliği iğneye geçiriniz.	
➤ İpliği kumaşın tersinden başlangıç noktasının hizasından tutturunuz.	➤ Kısa kenarın tam ortasından.
➤ Kasnağın yüzünü çeviriniz.	➤ Sağdan sola çalışılır.
➤ Sol tarafa doğru 2 antika ipliği alarak yüzeye iğneyi çıkınız.	
➤ Bir antika ipliği geriye sağa iğneyi batınız.	
➤ Bir antika iplik sağdan kumaşın yüzeyine çıkınız.	
➤ Sola doğru 2 antika ipliği sayarak iğneyi ilk çıktığınız noktaya batınız.	
➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak ajuru tamamlayınız.	İpliklerin yana yana gelmesine dikkat ediniz
➤ İşlem tamamlandığında ipliği kumaşın arkasına geçiriniz.	
➤ İpliği hesap işi antikasına tutturunuz.	İpliği işleminin içine görünmeyecek şekilde tutturunuz.
➤ Kalan fazla ipliği nakış makası ile kesiniz.	

Resim 5.6. Çekme Ajur Çalışması

Resim 5.7:Türk işi ve ajur alışması

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden sonra Ajur tekniklerin uygulama ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ajur yapacağınız yeri belirlediniz mi?		
2. Ürüne uygun ajur tekniğini belirlediniz mi?		
3. Hesap işi antikasını uyguladınız mı?		
4. Kumaşı ters çevirip tekniğe uygun kestiniz mi?		
5. İplikleri çektiniz mi?		
6. Ajur tekniğini uyguladınız mı?		

ÖĞRENME FAALİYETİ-6

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak ürün özelliğine ve tekniğe uygun yardımcı iğne tekniklerini uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk İşi tekniğinde kullanılan yardımcı iğne tekniklerini araştırınız.
- Yapılmış örneklerden sınıfa getiriniz ve inceleyerek farklı teknikler yapılması konusunda arkadaşlarınızla uygulamalı örnekler çalışınız.

6. TÜRK İŞİ TEKNİĞİNDE KULLANILAN YARDIMCI İĞNE TEKNİKLERİ

Türk İşi tekniğinde yapılan ürünlerin özelliğine göre çeşitli yardımcı iğne teknikleri kullanılmaktadır. Ürünün estetik yönden daha iyi görünmesini sağlar.

Ürünün, özeliği ve kullanılacak yere göre yardımcı iğne teknikleri seçilmelidir. Kullanılan yardımcı iğne teknikler;

- Tel kırma,
- Pul dikme,
- Ajurlar.

6.1. Tel Kırma

Türk İşi, tekniğinde yardımcı iğne tekniği olarak tel kırma tekniği kullanılmaktadır. İşlemenin estetik ve güzel görünmesini sağlar. Çeşitli renk yassı tel ile motifin içine veya etrafına tel kırma tekniği uygulanır.

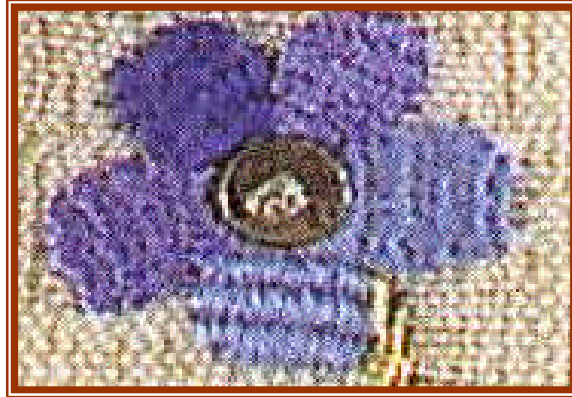
Detaylı bilgi için Bknz. TEL KIRMA Modülü

Resim 6.1:Tel Kırma tekniği kullanılmış türk işi rneđi

6.2. Pul Dikme

Ürünün özelliğine göre pul dikerek de işlemeyi süslemek mümkündür.

Resim 6.2:Pul Dikme alışması

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Tel kırma tekniğini uygulayınız.	➤ Geniş bilgi için Tel kırma modülüne bakınız.
➤ Pul dikme tekniğini uygulayınız.	➤ Geniş bilgi için pul boncuk modülüne bakınız.
➤ Ajur tekniğini uygulayınız.	

Resim 6.3:Türk işi ve tel kırma çalışması

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden, sonra tekniğe uygun yardımcı iğne tekniklerini uygulama ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Tel kırma tekniğini uyguladınız mı ?		
2. Pul dikme tekniğini uyguladınız mı?		
3. Ajur tekniğini uyguladınız mı?.		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda “hayır” şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı “evet “ise diğer faaliyete geçiniz

ÖĞRENME FAALİYETİ-7

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve beceriler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak ürün özelliğine uygun kenar temizleme tekniğini uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kenar temizleme teknikleri hakkında araştırma yapınız.
- Çeşitli kenar temizleme teknikleri ile ilgili örnekleri sınıfa getiriniz.
- Arkadaşlarınızla bu örnekleri inceleyiniz.

7. TÜRK İŞİ TEKNİĞİNDE KULLANILAN KENAR TEMİZLEME TEKNİKLERİ

7.1. Kenar Temizlemenin Önemi

Yapılan ürünlerin işleme bittikten sonra kenar temizleme uygulanarak estetik bir görüntü kazandırılır. Kenar temizleme teknikleri ürünün kenarlarını temizlemek, görüntü ve süsleme yönünden önemlidir.

7.1.2. Kenar Temizleme Tekniğini Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar

- Ürüne uygun olması,
- Kumaş özelliğine uygun olması,
- Desen özelliğine uygun olması,
- Kullanılacak yere uygun olması,
- Zevke uygun olması.

7.2. Kenar Temizleme Çeşitleri

- Köşe çevirerek
- Kumaşın kenarını kıvrıp baskı dikişi yaparak,
- Kenar yapılan sulara baskı dikişi ile tutturarak,
- Antika yap
- Oya yaparak,
- Tığ oyası,
- İğne oyası.
- Firkete oyası,
- Mekik oyası,
- Saçak yaparak,
- Püskül yaparak.

Resim 7.1.Tığ Danteli

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kumaşı kasnaktan çıkartınız.	➤ Ürüne ve kumaş özelliğine uygun kenar temizleme tekniğini seçiniz.
➤ Kasnak bezlerini sökünüz.	➤ Kasnak bezlerini kumaşı zedelemekten sökünüz.
➤ Ürüne ara ütü yapınız.	➤ Tersinde ütöleyiniz.
➤ Ürüne uygun kenar temizleme tekniğini seçiniz.	

A close-up photograph of a white fabric with a decorative green lace border. The lace is made of fine threads and has a repeating pattern of small, pointed motifs.

A close-up photograph of a white fabric with a decorative border made of small, colorful beads (red, white, and silver) and fine threads. The beads are arranged in a pattern that follows the edge of the fabric.

Resim 7.2:İğne oyası

Resim .7.3:Boncuk ile iğne oyası

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

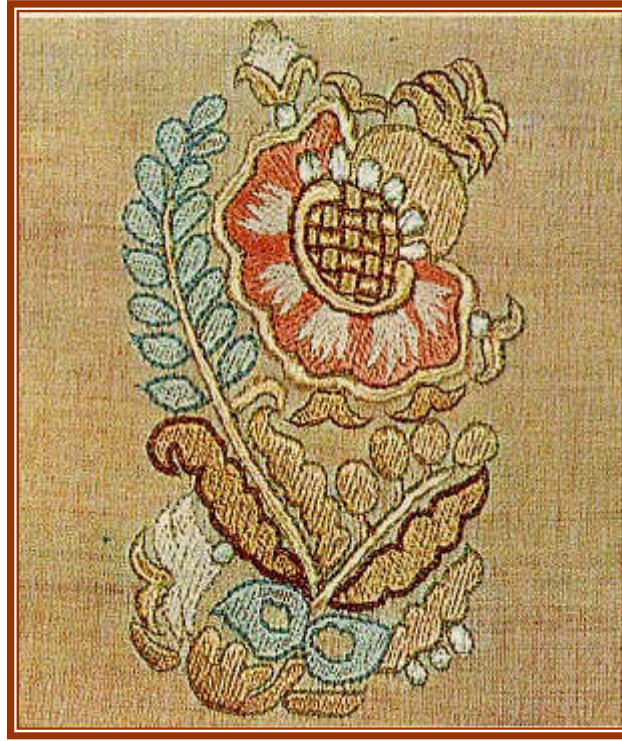
KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinden, sonra ürüne uygun kenar temizleme ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Kumaşı kasnaktan çıkartınız mı?		
Kasnak bezlerini söktünüz mü?		
Ürüne ara ütü yaptınız mı?		
Ürüne uygun kenar temizleme tekniğini seçtiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda hayır şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı evet ise diğer faaliyete geçiniz

Resim 7.4:Türk işi çalışması

ÖĞRENME FAALİYETİ-8

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve beceriler doğrultusunda, uygun ütü ortamı hazırlayarak ürün özelliğine uygun ütü yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ütü yapma ve leke çıkarma yöntemlerini araştırınız.
- Bu araştırma sonucunu rapor haline getirerek sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. NAKIŞTA ÜTÜ YAPMA

8.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme

Ürünlerin, yüzeyini düzelterek ürünün göze hoş görünmesini sağlamak için ütü ile yapılan işlemdir.

8.1.1. Ütülemenin Önemi

Ürüne, güzel ve estetik bir görünüm sağlar. Ürünün çabuk kirlenmesini önler ve dayanıklılığını sağlar.

8.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç ve Gereçler

- Ütü,
- Ütü masası,
- Ütü bezi,
- Su ve su kabı,
- Küvet.

8.1.3. Ürün Özelliğine Göre Ütü Yapmak

Ürünleri ütülerken;

- İpliğin hammaddesinin özelliğine göre,
- Ürünün işleme özelliğine dikkat edilmelidir.

8.1.4. Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Ütü yapılacak yer aydınlık olmalı,
- Ütünün altı temiz olmalı,

- Ütü yapılacak kumaş ve diğer malzemeler temiz olmalı,
- Ütü yapılmadan önce deneme bezi üzerine sürülmeli,
- Ütü ısısının ayarının ürünün iplik özelliğine göre yapılması
- Ütüleme boy ipliği yönüne göre yapılmalı,
- Ürün önce tersinden ütülenir
- Sim işleme üzerine ütünün basılmaması tülenmeli
- Ütü, ağırlığının ürüne verilmemesine
- İşlemelerin yıpranmamasına özen göstermeli
- Ütü bezi kullanılmasına
- Ürünün iyice kurutulması nemli bırakılmaması
- Ütüleme sırasında etkilenecek yardımcı gereçler (pul, boncuk vb.) üzerine mümkün olduğu kadar ütü basılmamalıdır.

8.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi

Ütü yaparken sararırsa oksijenli su ile ya da 1lt.su içerisine 1/ 2 kahve kaşığı boraks konarak bu su ile yıkanabilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ütü masasını hazırlayınız.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Ütüyu hazırlayınız.	➤ Atölyeye ait araç gereç ve malzemelerin kullanımına özen gösteriniz.
➤ Ütü bezi hazırlayınız.	➤ Ütü beziniz temiz olmalıdır.
➤ Ütünün su kazanını doldurunuz.	➤ Sanayi tipi ütülerde kazana olması gereken miktarda su doldurmak önemlidir.
➤ Ütü ısısını ayarlayınız.	➤ Ütü ısısını kumaş özelliğine göre ayarlayınız.
➤ Ürünü ütü masasına yerleştiriniz.	➤ Ürünü masaya doğru yerleştiriniz.
➤ Ürünün ütüsünü yapınız.	➤ İplik özelliğine ve kumaşın verevine dikkat edilerek ütü yapınız.
➤ Ürünün iyice kurutulması nemli bırakılmaması.	➤ Ütüden sararan yerleri temizleyiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

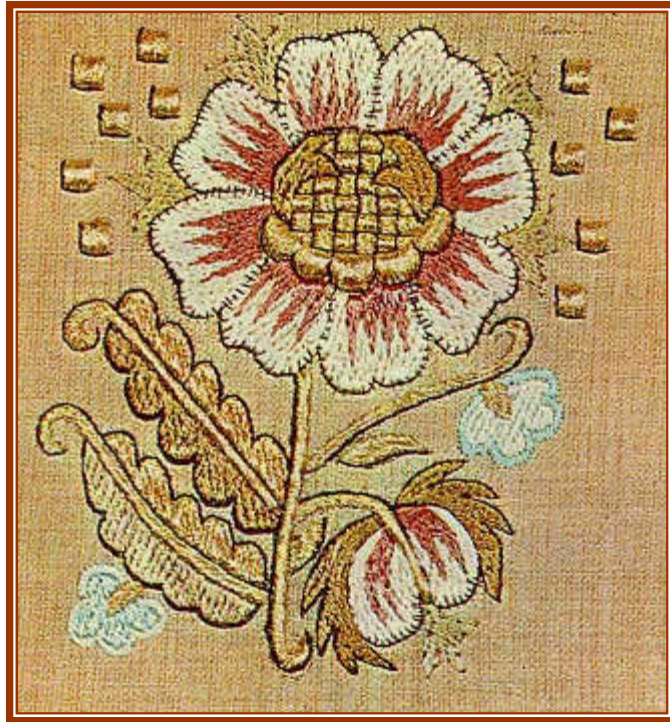
KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinde ütü yapma tekniği ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmalarını kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ütü masasını hazırladınız mı?		
2. Ütüyi hazırladınız mı?		
3. Ütü kazanını doldurdunuz mu?		
4. Ütü bezi hazırladınız mı?		
5. Ütü ısısını ayarladınız mı?		
6. Ürünü ütü masasına yerleştirdiniz mi?		
7. Ürünün ütüsünü yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda “hayır” şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçirin. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı “evet” ise diğer faaliyete geçiniz

Resim 8.1:Türk işi

ÖĞRENME FAALİYETİ-9

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında ürünlerin kalite kontrolünü, leke temizleme yöntemlerini öğrenip uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kalite kontrolün önemi hakkında araştırma yapınız.
- Çevrenizde üretim yapan atölyelerde kalite kontrol ve leke çıkarma yöntemlerinin nasıl yapıldığı konusunu araştırınız.
- Leke çıkarma denemelerini çeşitli kumaş ve leke çeşitleri üzerinde uygulayınız. Topladığınız verileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

9. KALİTE KONTROL

Kalite kontrol, ürün yapım aşamasında da uygulanmalıdır. Ürün tamamlandıktan sonra kalite kontrol yapılarak ürün kullanıma hazır hale getirilmiş olur.

9.1. Tekniğe Uygunluk

Yapılan üründe, kullanılan tekniklerin yerinde ve doğru kullanılması gerekmektedir. Ürünler, işleme esnasında ve sonra incelenerek işleme eksikleri tamamlanır veya hatalı işlenmiş yerlerde düzeltme yapılır.

9.2. Alt İplik Temizleme

Ürünlerin alt ipliklerini iğne ye takarak işlemenin için den geçirerek, makasla keserek ürünün alt kısmı temizlenir.

9.3. Üst İplik Temizleme

Ürünlerin yüzeyinde kalan iplikler iğne, tığ yardımı ile işlemlerin içine yerleştirilir.

9.4. Leke Çeşitleri

Ürünler yapılırken dikkatli ve temiz çalışılmalıdır. Yapılan üründe lekeler olmuşsa üründe kullanılan iplik ve kumaş özelliğine göre temizleme yöntemi kullanılmalıdır.

9.5. Leke Temizleme Yöntemleri

- Tamponlama Yöntemi
- Buharlama Yöntemi

9.5.1. Leke Temizlemede Kullanılan Araç Ve Gereçler

- Hazır leke çıkarıcılar
- Leke çıkarıcılar; çözücüler (soda, su, alkol vb.),
- Temizleyiciler(sabun, deterjan)
- Ovucular ve emiciler (tuz, talk pudrası vb.),
- Alkaliler (amonyak, soda vb.),
- Asitler (limon suyu, sirke vb.),
- Ağartıcılar (oksijenli su, çamaşır suyu vb.),
- Mulâj kâğıdı, küvet, ütü bezi, temizlik bezi, ütü gibi.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Kalite Kontrol

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürün ölçü uygunluğunu kontrol ediniz.	➤ Müşteri memnuniyetine önem veriniz.
➤ Tekniğe uygunluğunu kontrol ediniz.	➤ Kalitenin önemine inanınız.
➤ Hatalı ve eksik yapılmış yerleri tespit ediniz.	➤ Göz alışkanlığına sahip olmak.
➤ Hatalı ve eksik yerleri tamamlayınız.	➤ İşlemeleri bozmadan uygulayınız.
➤ Leke kontrolü yapınız.	➤ İş disiplinine sahip olunuz.
➤ Leke temizliğini yapınız.	➤ Lekenin cinsine uygun tekniği kullanınız.
➤ Ürün ölçülerini kontrol ediniz.	

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Kan lekesi

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ilık su ile yıkayınız.	➤ Zaman kaybetmeden.
➤ Sabunlu su ile yıkayınız.	➤ Sıcak su asla kullanmayınız.
	➤ Temiz ve titiz olunuz.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetlerinde kalite kontrol ile ilgili yapmış olduğunuz çalışmalarını kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ürün ölçü uygunluğunu kontrol ettiniz mi?		
2. Tekniğe uygunluğu kontrol ettiniz mi?		
3. Hatalı ve eksik işlenmiş yerleri tespit ettiniz mi?		
4. Eksik yerleri tamamladınız mı?		
5. İplik temizliğini yaptınız mı?		
6. Leke kontrolü yaptınız mı?		
7. Leke temizliğini yaptınız mı?		
8. Ürün ölçülerini kontrol ettiniz mi?		
9. Ürünü tersinden ütülediniz mi?		
10. Yüzünden tekrar ütülediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda” hayır” şeklinde cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme ve uygulama faaliyeti ile ilgili kısmı tekrarlayınız. Tamamı “evet” ise modül değerlendirme faaliyetine geçiniz

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül ile kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları yan taraflarında bulunan parantez içerisine doğru ise (D); yanlış ise (Y) olarak işaretleyiniz ve kendinizi değerlendiriniz.

- () 1. Türk işi milli bir işimizdir.
- () 2. Türk işi sadece sayılabilen kumaşlara uygulanır.
- () 3. Türk işi tekniğinde desen özelliği ayrıntıdan kaçınılıp esas hatların kuvvetli olması.
- () 4. Türk işi tekniğinde mimari, desenlerde etkili olmuştur.
- () 5. Türk işi tekniğinde ödemiş ipeği kullanılmaz.
- () 6. Türk işin de kadife kumaş çok tercih edilir.
- () 7. Türk işi tekniğinde kaliteli, parlak ve sağlam iplikler tercih edilir.
- () 8. Türk işi tekniğinde mutlaka yardımcı malzemeler kullanılmalıdır.
- () 9. Kumaş hazırlığında düz boy iplik yönüne göre iplik çekilip kesilir.
- () 10. Türk işi tekniğinde çizerek desen geçirme uygulanır.
- () 11. İşleme yapılırken kasnak bezi kullanımı önemli değildir.
- () 12. Kumaş hesabı rasgele yapılır.
- () 13. Kumaş, tekniğe uygunluk bakımından önemli değildir.
- () 14. Pesent Türk işinin en önemli tekniğidir.
- () 15. Pesent boyları desen büyüklüğüne göre uygulanır.
- () 16. Verev pesentte her sıra bir önceki sıradan bir iplik yukarı kaydırılarak yapılır.
- () 17. Tahrilli pesent farklı özelliği olan bir tekniktir.
- () 18. Tahril dışında kalan desen içindeki boşluklar pesentlerin yönüne dikkat edilerek uygulanmaz.
- () 19. Sarma tekniği altı doldurularak yapılabildiği gibi dolgu işlemi yapılmadan verev veya düz sarma şeklinde de uygulanır.
- () 20. Alt dolgusu herhangi bir teknikle yapılır.
- () 21. Desenlerin etrafına belirlemek amacıyla yapılan dikiş tekniklerine gözeme denir.
- () 22. Balıksırtı görünümünde olan tekniğe hasır iğne denir.
- () 23. Hasır iğne verev basamaklar şeklinde uygulanır.
- () 24. Tel kırma yardımcı iğne tekniğidir
- () 25. Kesilerek yapılan ajura çekme ajur denir.
- () 26. Ürünlerde kenar temizleme tekniği önemsizdir.
- () 27. Ürünlerin ütüsü yapılırken ürünleri özelliğine dikkat etmelidir.
- () 28. Ürün tersinde ütülenmelidir.
- () 29. Üründe kalite kontrol önemlidir.
- () 30. Leke çıkarmada kumaş özelliği dikkate alınır.

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarını karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise modülü tamamlamış oldunuz. Cevaplarınız da yanlışlar varsa faaliyeti tekrar ediniz ve öğretmeninizden yardım alınız.

UYGULAMA SORUSU

Aşağıdaki deseni, kullanarak 50 x 50 ölçülerin de kare bir örtü olacak şekilde desene uygun olan Türk İşi tekniklerini, yardımcı iğne tekniklerini ve kenar temizleme tekniğini seçerek uygulayınız.

Bu uygulama faaliyetin de yapmış olduğunuz çalışmayı değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

İşlem Basamakları
➤ Kompozisyon hazırlayınız
➤ Deseni çiziniz.
➤ Deseni renklendiriniz
➤ Türk işinde kullanılan araçları seçiniz.
➤ Ürüne uygun kumaşı belirleyiniz.
➤ Ürüne uygun iplik belirleyiniz.
➤ İplik renklerini tespit ediniz.
➤ Yardımcı malzemeleri belirleyiniz.
➤ Türk işinde kullanılan araçları seçiniz.
➤ Ürüne uygun kumaşı belirleyiniz.
➤ Ürüne uygun iplik belirleyiniz.
➤ İplik renklerini tespit ediniz.
➤ Yardımcı malzemeleri belirleyiniz.
➤ Kumaşı kasnağa geriniz.
➤ Tekniğe uygun Dolgu yapınız.
➤ Tekniğe uygun Sarma yapınız.
➤ Tekniğe uygun Gözeme ya yapınız.
➤ Tekniğe uygun Düz pesent yapınız.
➤ Tekniğe uygun Verev pesent yapınız.
➤ Tekniğe uygun Tahrilli pesent yapınız.
➤ Tekniğe uygun Dönerek pesent yapınız.
➤ Tekniğe uygun Balıksırtı yapınız.
➤ Tekniğe uygun Hasır iğne yapınız.
➤ Tekniğe uygun Muşabak yapınız.
➤ Tekniğe uygun Mürver yapınız.
➤ Ürüne uygun kenar temizleme yapınız.
➤ Ürünün tekniğe uygun ütü yapınız.
➤ Kalite kontrol yapınız.

Bu modüldeki tüm uygulama faaliyetlerini ve modülün sonundaki değerlendirme testini ve uygulama sorusunu başarı ile tamamladıysanız bir sonraki modüle geçiniz

CEVAP ANAHTARLARI

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y
6	Y
7	D
8	Y
9	D
10	D
11	Y
12	Y
13	Y
14	D
15	D
16	D
17	D
18	Y
19	D
20	Y
21	D
22	Y
23	D
24	D
25	Y
26	Y
27	D
28	D
29	D
30	Y

KAYNAKLAR

- **AĞAÇ** Saliha, Birsen **ÇİLEROĞLU** Kalite Kontrol, Ya-Pa Yayınları, 2001.
- **AKDOĞAN**, Fitnat. **Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Ders Notları**, 1993–1995.
- **AKDOĞAN** Fitnat, **Konya Evlerinde Bulunan İşlemeli Peşkirler**,1995 (Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- **AKKAR** Gülten, **AYDEMİR** Naciye, **ÇELİK** Vildan, **ERGÜN** Afet, **DÜNDAR** Azimet, **ÖLÇEN**
- Zehra, **SÖNMEZOĞLU**, Işık Ferdane, **UZUN** ve Gülsen, **YALÇIN**, **Makine Nakışları**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1991.
- **ALPASLAN AKER**, Sabiha. **Tasarım**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul,2002.
- **BAŞARIR** Enver, **ÇAKIR** Harun, **ÖZKAN** Zehra Füsün ve Aydın **MUTLU**,**Standardizasyon ve Kalite**, Ekim 2001.
- **BERKER** Nurhayat, **İşlemeler**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat Hizmetlerinden, İstanbul,1981.
- **BERKER**, Nurhayat, **Sanat Dünyamız**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat Hizmetlerinden, yıl -1, sayı-2,1974
- **ERONÇ**, Perihan, **Giyim Süsleme Teknikleri**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1984.
- [http://.www.telpa.tekstil.com](http://www.telpa.tekstil.com)
- **KÖKLÜ** Hülya, **El İşlemeleri**,Ya-Pa Yayınları, İstanbul,2002.
- **YÜKSEL KORKUSUZ** Süheyla, **Makine Nakışları**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1990.
- **YÜKSEL KORKUSUZ** Süheyla, **Nakış**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1997.